

Huvudman

Eskilstuna kommun
info@eskilstuna.se

Beslut

Datum 2024-06-11

Dnr SI 2024:1365

Sida **1 (10)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hammargårdets skola F-6 i Eskilstuna kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Eskilstuna kommun att senast **måndag den 7 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning utifrån lärarbehörighet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Eskilstuna kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Eskilstuna kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller framförallt undervisningen i årskurs 4-6 i ämnena matematik och svenska. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Eskilstuna kommun en anmärkning avseende brister rörande skolans plan mot kränkande behandling. Eskilstuna kommun ska senast **måndag den 7 oktober 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra studietid, frånvaro, garanti för tidiga stödinsatser samt förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:1365) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Hammargårdets skola F-6 i Eskilstuna kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hammargårdets skola F-6 följer gällande bestämmelser om lärarbehörighet, extra studietid, frånvaro, garanti för tidiga stödinsatser, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero samt plan mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, biträdande rektorn och rektorn samt genom lektionsobservationer den 18-19 april 2024 och den 2 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat lärarförteckning, frånvaroutredningar, underlag rörande garantin för tidiga stödinsatser samt planen mot kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet. Huvudmannen har den 30 maj och 10 juni 2024 efter Skolinspektionens begäran om komplettering inkommit med kompletterande uppgifter.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra

författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier framgår att 9 av 14 lärare är legitimerade och att lärare som saknar legitimation och/eller behörighet undervisar i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, matematik, musik, slöjd och svenska. Skolan har dock lärare som är behöriga att undervisa i dessa ämnen, förutom i ämnet hem- och konsumentkunskap. Vidare framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att de i större utsträckning undervisar i ämnen som de är behöriga i. Exempelvis framgår att det finns lärare som undervisar i matematik och svenska i mellanstadiet utan att vara behöriga. Samtidigt finns det en lärare som är behörig för denna undervisning men som inte undervisar i ämnena utan i stället undervisar i ett ämne där läraren saknar behörighet.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det på grund av skolans storlek är svårt att lösa att alla elever ska undervisas av behöriga och legitimerade lärare. Av intervju med rektorn framgår att hen är medveten om att det finns obehöriga lärare som undervisar i exempelvis engelska, men även i flera av de praktisk-estetiska ämnena vilket beror på skolans storlek, klasslärarsystem samt att det är en landsbygdsskola. Rektorn uppger att hen håller på att rekrytera en lärare för mellanstadiet med så bred behörighet som möjligt inför höstterminen 2024.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

I förarbetena till skollagen betonas att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 ff.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att ungefär en tredjedel av lärarna saknar legitimation. Vidare utgår inte organiseringen av utbildningen från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare, bland annat vad gäller ämnena matematik och svenska. Utredning visar vidare att eleverna i större utsträckning skulle få undervisning av legitimerade och behöriga lärare om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Eskilstuna kommuns verksamhet vid Hammargårdets skola F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Planen mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkomna handlingar framgår att Hammargårdets skola har en gemensam plan mot kränkande behandling tillsammans med Gillberga skola. Denna plan innehåller en beskrivning av vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen innehåller också en beskrivning av vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året samt information om vilka åtgärder som genomförts under föregående läsår. Ingenstans i planen går det att utskilja några resultat, analyser eller åtgärder som är specifika för Hammargårdets skola utan all information är gemensam för de båda skolenheterna.

Av intervjun med rektorn framkommer att trots att planen är gemensam för två skolenheter blir utfallet i analysen olika. På båda skolenheterna genomförs flera enkäter under läsåret och resultaten finns på individ-, klass- och skolenhetsnivå och kommer vid utvärdering vid läsårets slut att tydligt visa hur åtgärderna har fungerat på respektive skolenhet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 6 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Vidare framgår av skollagen att en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att avsaknaden av en egen plan mot kränkande behandling för Hammargårdets skola utgör en brist. Eskilstuna kommun ska enligt skollagen se till att det varje år för varje enskild verksamhet upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen för Hammargårdets skola ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid just denna skolenhet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Eskilstunas kommuns verksamhet vid Hammargårdets skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller planen mot kränkande behandling. Utredningen visar dock att skolan har ett arbete för att skapa trygghet för eleverna och motverka kränkande behandling, men att Hammargårdets skola behöver ha en egen plan mot kränkande behandling för att uppfylla författningarnas krav. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Eskilstuna kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektorn samt av elevernas scheman framgår att skolan erbjuder extra studietid om minst två timmar i veckan för alla elever i årskurs 4-6. Det är frivilligt att delta i den extra studietiden. Den extra studietiden ges vid två tillfällen per vecka, tisdagar och torsdagar, mellan klockan 07.15 och 08.15. Rektorn uppger att merparten av eleverna har gångavstånd till skolan och för de elever som åker skolskjuts och vill delta på den extra studietiden ordnar skolan med taxi. Elever och vårdnadshavare görs uppmärksammade på att skolan erbjuder extra studietid på föräldramöten, vid utvecklingssamtal och genom skolans digitala plattform. Tiderna framgår även av elevernas klassscheman. Av intervju med rektorn samt av granskad dokumentation framgår att tiden för extra studietid inte krockar med obligatorisk undervisning och att alla elever därför har möjlighet att närvara. Den extra studietiden ges i skolans ordinarie lokaler.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro*Omständigheter som ligger till grund för bedömningen*

Av intervjuer med elevhälsan, lärare och rektorn framgår att en frånvaroutredning inleds när en elev har upprepad eller längre frånvaro. Vidare framgår av dessa intervjuer att skolans biträdande rektor månatligen följer upp elevernas närvaro och lyfter elever som har haft en upprepad eller längre frånvaro, eller att annan oro finns gällande elevens frånvaro. Det är mentorn som är ansvarig för att inleda en utredning om frånvaro. För närvarande finns det tre elever med upprepad eller längre frånvaro och för samtliga har en frånvaroutredning inletts. Av intervju med rektorn framgår att frånvaron anmäls till huvudmannen genom huvudmannens digitala system.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Eskilstuna kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra studietid. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garantin för tidiga stödinsatser*Omständigheter som ligger till grund för bedömningen*

Av dokumentstudier samt av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att förskollärare och lärare har använt de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass, bedömningsstöden i årskurs 1 samt nationella proven i årskurs 3 under läsåret 2023/2024.

Av inkommen komplettering samt av intervju med rektorn framgår att den särskilda bedömningen inom garantin för tidiga stödinsatser genomförs i samråd med specialpedagogisk kompetens för elever i förskoleklass och lågstadiet. Gällande förskoleklass delges resultaten av genomförda kartläggningar till elevhälsan där den specialpedagogiska kompetensen deltar. Elevhälsan ger därefter lärarna stöd i planering och uppföljning av stödinsatser. Undervisande lärare planerar, genomför och följer upp sin undervisning utifrån extra anpassningar och särskilt stöd i samråd med elevhälsan.

Av inkommen komplettering samt av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår vidare att bedömningsstödet för eleverna i årskurs 1 genomförs av undervisande lärare tillsammans med specialläraren. Resultatet av bedömningsstödet delges elevhälsan som därefter ger handledning till undervisande lärare för att säkerställa att extra anpassningar sker i klassrummet. Specialläraren är också med och planerar och följer upp undervisningen för att identifiera elever som är i behov av stöd.

Av intervju med lärarna framgår att de har genomfört överlämningarna från förskoleklass till årskurs 1 samt från årskurs 3 till årskurs 4. Vi överlämningarna diskuterar lärarna vad elever behöver arbeta med samt eventuella stödinsatser.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i

1. förskoleklassen, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik,
2. lågstadiet i grundskolan, om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3.

Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §.

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 5 eller 7 § redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §. (3 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår även att ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid

1. en särskild bedömning enligt 4 §,
2. planering av stöd som anges i 5 § när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, och
3. uppföljning enligt 4 b §.

Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

Av skollagen framgår även att i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan, sameskolan och specialskolan, ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. (3 kap. 4 b § skollagen)

Av skolförordningen (2011:185) framgår att nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande. Vidare framgår att nationella prov ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3, 6 och 9 och att nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1. (8 kap. 2 §, 9 kap. 21 och 22 b §§ skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Eskilstuna kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller garantin för tidiga stödinsatser. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av samtliga intervjuer framgår att det finns ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero på skolan. De intervjuade uppger att det finns rastaktiviteter för samtliga årskurser som genomförs av utbildade trivselledare och att det regelbundet genomförs trygghetsenkäter. Vidare framgår av intervjuerna att årskurs 4 har påbörjat ett arbete kring våldsprevention och det har genomförts trygghetsvandringar på skolan. Det genomförs även klassöverskridande aktiviteter för att alla elever ska lära känna varandra, exempelvis Hammarjoggen.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att det pågår ett arbete för att förbättra studieron på skolan. Specialläraren har exempelvis arbetat med lärarna för att skapa en likvärdig och genomtänkt lektionsstruktur på

skolan. I övrigt arbetar de även med ledarskapet i klassrummet, bildstöd och klassrumsregler. Lärarna strävar också efter att dela upp eleverna i mindre grupper eller dubbelbemanna lektioner när möjlighet finns.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § andra stycket skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Eskilstuna kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Eleonor Duvander

Beslutsfattare
Signerat av: Eleonor Duvander

X Josefina Engdahl

Föredragande
Signerat av: Josefina Engdahl